

INTELLIGENCE ȘI CULTURA DE SECURITATE

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ STUDENTEASCĂ
— CONFERENCE PROCEEDINGS —

— VOLUMUL 4 —
2025

Editura Academiei Naționale de Informații
„Mihai Viteazul”

INTELLIGENCE ȘI CULTURA DE SECURITATE

nr. 4 - 2025

- Conferința Științifică Studențească -

Editura Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”

București, 2025

Comitetul științific al revistei (Advisory Board):

Prof. univ. dr. Irena CHIRU
Prof. univ. dr. Radu CARP
Prof. Univ. dr. Emil SLUȘANSCHI
Conf. univ. dr. Silviu NATE

Comitetul de recenzare (Peer Review Committee):

Prof. univ. dr. Ioan DEAC
Prof. univ. dr. Adrian LESENCIUC
Prof. univ. dr. Adi MUSTAȚĂ
Prof. univ. dr. Răzvan GRIGORAȘ
CS I dr. Ruxandra BULUC
CS I dr. Cristina IVAN
Conf. univ. dr. Cristina BOGZEANU
Conf. univ. dr. Ciprian PRIPOAE
Conf. univ. dr. Adriana RÂȘNOVEANU
Conf. univ. dr. Alina ROȘCAN
Conf. univ. dr. Flavia DURACH
CS II dr. Alexandra SARCINSCHI
CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
Lect. univ. dr. Silviu PETRE
Lect. univ. dr. Adrian POPA
Lect. univ. dr. Claudia IOV
Lect. univ. dr. Adrian STAN
Asist. univ. dr. Sebastian BLIDARU
Asist. univ. dr. Mădălina LUPU
Asist. univ. dr. Andrei-Alexandru STOICA
Dr. Cristian CONDRUȚ

Comisia de organizare (Editorial Board):

Lector univ. dr. Ileana-Cinziana SURDU – editor-șef
Asist.univ.dr. Oana-Cătălina FRĂȚILĂ – editor
Asist.univ.dr. Mădălina-Elena LUPU - editor
Dr. Cristian CONDRUȚ – editor
Valentina DODOIU – secretariat

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Tehnoredactare: Irina FLOREA
Redactor: Cristian-Ionuț COSTEA

	Editura Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”
	© ANIMV
	București, 2025
	Telefon: 0377720.000/1216
	Fax: 0377721.134; 0377721.125
	ISSN 2972 – 1350 ISSN-L 2971 – 8139

CUPRINS

CRIMINALITATEA DE MEDIU ȘI SECURITATEA GLOBALĂ	5
Livia MANDU, Cornel RACOVEANU	
CÂND ATACATORII DEVIN VICTIME: VULNERABILITĂȚILE GRUPĂRILOR DE CRIMINALITATE CIBERNETICĂ	25
Claudia – Aleksandra GABRIAN	
NOUA ORDINE MONDIALĂ ÎN CONTEXTUL DIFUZIEI PUTERII – ÎNTRE IERARHIE ȘI DEZORDINE	41
Octavian-Alexandru-Ștefan BROȘTEANU	
ASTROTURFING ȘI RĂZBOIUL PSIHOLAGIC PE FACEBOOK: GRILE DE VERIFICARE A CONTURILOR FALSE	59
Cristian HAIDĂU	
FRANCE AND EUROPEAN STRATEGIC AUTONOMY: BETWEEN REGIONAL LEADERSHIP AND NATO COMMITMENTS	91
Daniel-Aurel BUCUR	
MUTAREA CENTRULUI DE GREUTATE AMERICAN ÎN ASIA-PACIFIC: COMPETIȚIA SINO-AMERICANĂ ÎNTRE REALISM ȘI BLUF STRATEGIC	119
Paul-Alexandru SITEA	
AUTONOMIA STRATEGICĂ – ELEMENT DISCURSIV ȘI REALITATE EUROPEANĂ	135
Mălina-Maria RÎNDAȘU	
THE GRAY ZONE PROBLEM, SECURITY ISSUES ARISING FROM THE INTERSECTION OF MILITARY AND CIVILIAN AFFAIRS	159
George-Mihai NICULA	
TRACE: A STRUCTURED AI-SUPPORTED MODEL FOR CULTIC RISK AND NATIONAL SECURITY THREAT ASSESSMENT	177
Iancu-Marius BUFNEA	

DRAGNETING THE DRAGON: THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, EUROPEAN UNION AND FIVE EYES, CAUGHT IN THE WEB OF MUTUAL ESPIONAGE	211
--	-----

Alida Monica Doriana BARBU

ADVANCING A C2I FRAMEWORK FOR ENHANCED INTELLIGENCE SECURITY IN THE SHIPPING INDUSTRY	227
--	-----

Anastasios-Nikolaos KANELLOPOULOS

BUNE PRACTICI ÎN PREVENIREA RADICALIZĂRII ȘI A EXTREMISMULUI VIOLENT LA NIVEL EUROPEAN: REVIZUIREA SISTEMATICĂ A LITERATURII DE SPECIALITATE	245
--	-----

Ioana CHIȚĂ

BUNE PRACTICI ÎN PREVENIREA RADICALIZĂRII ȘI A EXTREMISMULUI VIOLENT LA NIVEL EUROPEAN: REVIZUIREA SISTEMATICĂ A LITERATURII DE SPECIALITATE

Ioana CHIȚĂ *

Abstract:

The aim of the present literature review is to provide a comprehensive overview of the models and initiatives implemented by European states to prevent radicalization and violent extremism. Two research questions are addressed: (1) How are prevention models and initiatives implemented in European states represented and analyzed in the academic literature? and (2) How are the effectiveness and impact of these prevention strategies evaluated in the existing academic literature?

A systematic literature search was conducted, including peer-reviewed empirical studies employing qualitative or quantitative methods. A total of 98 articles were selected for in-depth analysis. The findings clearly indicate that prevention initiatives are broadly categorized into three areas: individual- or group-focused interventions, community-based approaches, and practitioner- or institution-focused strategies. While a wide range of models exists, including mentoring, family support, digital tools, and multi-agency cooperation, their representation in the literature is uneven and fragmented. Furthermore, the review highlights significant gaps in the evaluation of these strategies. Longitudinal studies are scarce, cultural adaptability is insufficiently addressed, and digital interventions remain under-researched. Overall, although many initiatives show short-term promise, the lack of rigorous and sustained evaluation limits the ability to assess their long-term effectiveness. Future research must address these gaps to support evidence-based policy aligned with EU strategic objectives.

Keywords: *radicalization, violent extremism, preventing radicalization.*

Introducere

Radicalizarea și extremismul violent reprezintă amenințări semnificative la adresa securității europene, coeziunii sociale și valorilor democratice ale societăților europene, inclusiv cea românească. Aceste provocări complexe și în continuă evoluție au determinat răspunsuri

---

* PhD Candidate, “Mihai Viteazul” National Intelligence Academy, Bucharest, email adress.chita.ioana@animv.eu

coordonate și inovatoare atât la nivelul Uniunii Europene (UE), cât și în cadrul fiecărui stat membru. În ultimele două decenii, o gamă largă de inițiative – de la programe bazate pe comunități până la campanii de contra-narațiuni derulate online – au fost dezvoltate pentru a aborda factorii cauzali multipli ai radicalizării. Reflectând diverse contexte naționale, sisteme juridice și realități socio-culturale, aceste eforturi sunt integrate în strategia mai amplă a UE pentru prevenirea radicalizării și a extremismului violent.

Unul dintre principiile de bază ale strategiei comunitare este prioritizarea prevenției prin implicarea tuturor părților interesate, colaborare intersectorială și diseminarea celor mai bune practici între statele membre. În timp ce programele individuale au demonstrat rezultate promițătoare, dovezile rămân fragmentate, subzistând nevoia critică de a evalua modul în care inițiativele aplicate la nivelul statelor europene funcționează și în ce condiții.

Astfel, prezentul studiu își propune să reducă acest decalaj printr-o analiză sistematică a literaturii de specialitate menită să sintetizeze cunoașterea academică existentă privind modelele de inițiative și bune practice existente în prevenirea radicalizării și a extremismului violent la nivel european. Mai exact, analiza își propune să cartografieze peisajul intervențiilor actuale și să identifice modele de impact. În plus, studiul analizează modul în care aceste inițiative sunt reprezentate și criticate în discursul academic, oferind perspective valoroase asupra eficacității, provocărilor și potențialului lor de a consolida reziliența europeană la radicalizare și extremism violent. Prin consolidarea perspectivelor din diverse inițiative, analiza aspiră să informeze atât dezbateră academică, cât și elaborarea de politici bazate pe dovezi, contribuind la un răspuns european mai coerent și rezilient.

Metodologie

Am utilizat analiza sistematică a literaturii de specialitate pentru a identifica, analiza și sintetiza studiile academice relevante privind modelele și inițiativele de prevenire implementate de statele europene. Două întrebări de cercetare au ghidat procesul de căutare, selecție și evaluare, respectiv:

1. Cum sunt reprezentate și analizate în literatura academică modelele și inițiativele de prevenire implementate în statele europene?
2. Cum sunt evaluate eficacitatea și impactul acestor strategii de prevenire în literatura academică existentă?

Criteriile de includere a literaturii sunt: articole peer reviewed, capitole de carte și rapoarte guvernamentale sau instituționale care

examinează modele, inițiative sau politici de prevenire a radicalizării sau extremismului violent aplicate la nivel european. Au fost incluse atât studii calitative, cât și studii cantitative. De asemenea, studiile trebuie să evalueze eficacitatea (impactul) acestor inițiative sau – cel puțin – să ofere informații despre experiențele de implementare a inițiativelor. Analiza include studii publicate în limba engleză în perioada 2010 și 2024. Nefiind aplicat un criteriu de excludere specific referitor la grupul țintă al intervențiilor analizate¹, analiza a urmat o abordare comprehensivă care să reflecte diversitatea circumstanțelor ce pot contribui la vulnerabilitatea față de radicalizare.

Strategia de căutare este rezumată în Figura 1. Am utilizat diagrama de flux PRISMA² pentru a documenta procesul de selecție a studiilor, oferind transparență și reproductibilitate. În ceea ce privește selecția, în primul rând am consultat mai multe baze de date academice, respectiv Google Academic, Campbell Collaboration, JSTOR, ProQuest, PsycInfo și SCOPUS, pentru a capta o gamă cuprinzătoare de articole peer reviewed, capitole de carte, cărți, manuale și rapoarte (de cercetare, guvernamentale și de evaluare). Pentru completarea căutărilor referitoare la impact am apelat și la Impact Europe PVE intervention database (Impact Europe 2017).

Am utilizat următoarele cuvinte cheie și operatori booleani: radical*, extrem*, interven*, program*, train*, treat*, prevent*, diseng*, derad*, eval*, impact*, quant*, effect, „preventing radicalization”, „prevention models”, „prevention initiatives”, „evaluating radicalization prevention programmes”, „preventing violent extremism”, „evaluating violent extremism prevention programmes”, „preventing radicalization AND prevention initiatives AND european states”, „preventing radicalization AND prevention models AND european states”, „preventing violent extremism AND prevention models AND european states”, „preventing violent extremism AND evaluating programs AND european states”, „preventing radicalization AND evaluating programs AND european states”, „preventing radicalization OR preventing violent extremism”.

Căutările au fost rafinate folosind filtre pentru datele publicării (2010–2024), limba (engleză) și relevanța pentru contexte europene (acolo unde căutarea avansată a permis un astfel de filtru specific).

---

¹Astfel, unele dintre inițiativele analizate vizează spre exemplu membri ai comunității musulmane, migranți, adolescenți, elevi.

²Diagrama de flux PRISMA (<http://www.prisma-statement.org>) asigură claritate în raportarea numărului de înregistrări verificate și excluse în fiecare etapă, împreună cu rațiunea excluderilor, cum ar fi irelevanța tematică sau calitatea metodologică insuficientă.

În ansamblu, categoriile de surse au fost identificate prin intermediul unei abordări de căutare ce a inclus :

- O căutare sistematică în bazele de date, acoperind o serie de jurnale și periodice importante din domeniu.
- O căutare în rețea după autori, respectiv experții de referință în domeniu. Precizăm că acolo unde există studii similare ale aceluiași autor, am ales varianta cea mai recentă.
- O abordare de tip „bulgăre de zăpadă” unde literatura suplimentară este identificată pe baza lecturii lucrărilor existente.

Căutarea inițială în bazele de date menționate a rezultat într-un număr de 19.480 publicații (Figura 1), dintre care 10.100 publicații prin Google Academic, 5.220 prin JSTOR și 4.160 alte baze de date (Campbell Collaboration, ProQuest, PsycInfo și SCOPUS). După eliminarea a 1.460 de duplicate, 18.020 de înregistrări au fost verificate pe baza titlurilor lor. Dintre acestea, 17.655 au fost excluse deoarece nu au îndeplinit criteriile de relevanță pentru obiectivele cercetării. Restul de 365 de abstracte au fost supuse unui screening suplimentar, restrângând selecția la 124 de studii pentru revizuirea integrală. În această etapă a intervenit un proces suplimentar de identificare în care, pe baza studiilor revizuite integral au fost identificate alte 19 înregistrări care au urmat ulterior același proces de selecție bazat pe criteriile deja menționate. În cele din urmă, 98 de studii au fost incluse în revizuirea sistematică, reprezentând o sinteză cuprinzătoare a literaturii de specialitate, aliniată cu scopul și obiectivele cercetării.

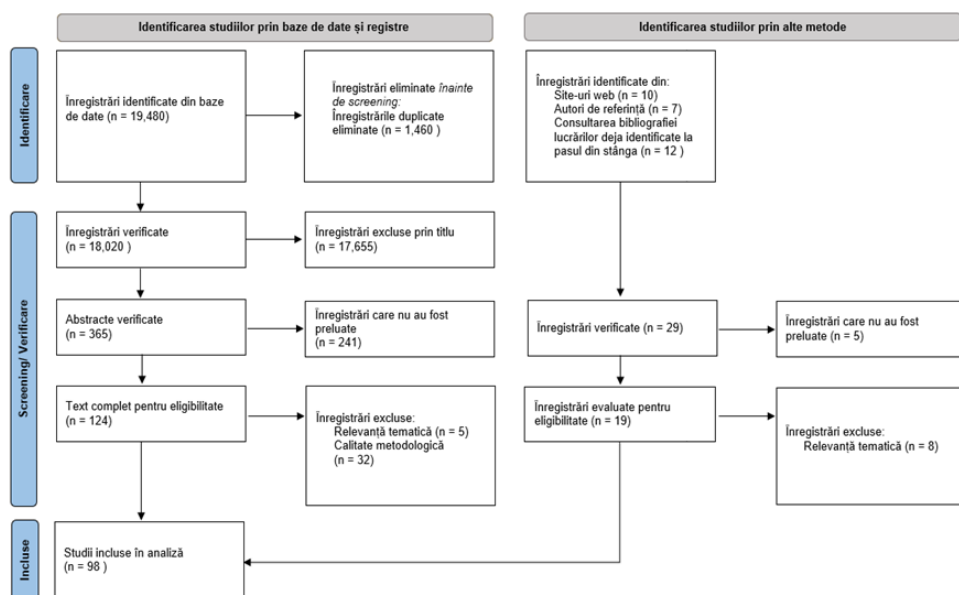

Figura 1. Diagrama de flux PRISMA reprezentând procedura de căutare

Rezultate

Unul din primele aspecte ce a rezultat din analiza sistematică este observația că un număr limitat al publicațiilor analizate investighează impactul inițiativelor destinate prevenirii extremismului. În schimb, literatura se concentrează pe rezultate care pot întări potențial eforturile de prevenire sau pe rezultate referitoare la experiențele din implementarea inițiativelor. Această limitare în cunoașterea efectelor înseamnă că studiul oferă concluzii limitate asupra efectelor asociate practicilor preventive existente.

În ceea ce privește răspunsul la prima întrebare de cercetare analiza literaturii a relevat că există 3 tipuri principale de intervenții de prevenire la nivel european. respectiv intervenții destinate individului (indivizilor) care necesită eforturi de prevenire, intervențiile axate pe mediul social al individului și cele care vizează mediul profesional. Distribuția studiilor raportat la categoriile de inițiative identificate (Figura 2) este următoarea: din totalul de 98 publicații, 52 dintre studiile analizate menționează inițiative centrate pe individ (indivizi), 31 studii sunt axate pe inițiative sau abordări ce au ca grup țintă mediul din jurul individului, respectiv familia, grupul de prieteni sau comunitatea locală, iar 39 studii abordează inițiative centrate pe profesioniștii din prima linie fie prin dezvoltarea capacității lor profesionale, fie prin sporirea cooperării între diferitele categorii profesionale.

Distribuția studiilor indică faptul că majoritatea inițiativelor analizate (42 din 98) sunt centrate pe individ, reflectând un interes crescut pentru intervențiile directe asupra persoanelor vulnerabile la radicalizare. Astfel, prioritățile actuale ale eforturilor preventive vizează indivizii și grupurile de indivizi. În același timp, inițiativele axate pe mediul social al individului (familie, prieteni, comunitate) și pe formarea profesioniștilor din prima linie (30 studii fiecare) evidențiază o recunoaștere a importanței factorilor contextuali și a cooperării interprofesionale.

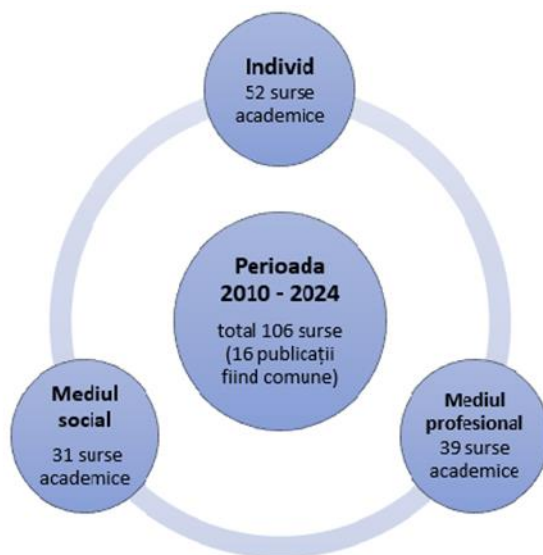

Figura 2. Distribuția surselor raportat la categoriile de inițiative identificate

În total, analiza a identificat un număr de șase abordări ale eforturilor prevenirii radicalizării și extremismului violent, respectiv:

1. Dezvoltarea cunoștințelor și a capacității individuale (33 surse academice)
2. Sprijin și îndrumare în etapele vulnerabile ale vieții (20 surse academice)
3. Implicarea familiei și a rețelei sociale apropiate (17 surse academice)
4. Implicarea comunității locale (15 surse academice)
5. Dezvoltarea capacității în rândul profesioniștilor (19 surse academice), și
6. Dezvoltarea cooperării în rândul profesioniștilor/ Formatele de cooperare multi-instituțională (20 surse academice).

Inițiative și abordări preventive axate pe individ sau grupuri de indivizi

Inițiativele axate pe individ sunt acele tipuri de intervenții care urmăresc dezvoltarea rezilienței la radicalizare și extremism violent a indivizilor fie prin **dezvoltarea cunoștințelor și a capacității individuale** – prin stimularea conștientizării în privința consecințelor actelor radicale (spre exemplu, prin gândire critică, alfabetizare media),

fie prin **sprijinirea și îndrumarea acestora în etapele vulnerabile ale vieții**, cum sunt adolescența/reintegrarea în societate post-executare a unei pedepse privative de libertate – oferind suport persoanelor expuse de a se îndepărta de parcursul radical. Acest sprijin poate lua forme variate precum mentoratul, consilierea psihologică, terapia comportamentală, sprijinul educațional și asistența socială. Mentoratul, în special, apare ca un element de bază în cadrul acestor programe. În termeni specifici, pe baza analizei publicațiilor incluse, au fost identificate două abordări preventive centrate pe individ, respectiv **(1.) dezvoltarea cunoașterii și capacității individuale și (2.) sprijin și îndrumare în etapele vulnerabile ale vieții.**

1. Dezvoltarea cunoașterii și capacității individuale

Analiza publicațiilor incluse subliniază că intervențiile timpurii care vizează copiii și tinerii pot avea un efect preventiv semnificativ. Intervenția timpurie se referă la măsurile proactive implementate în etapele inițiale ale dezvoltării unui individ sau anterior apariției unor potențiali factori de risc pentru radicalizare. Aceste măsuri sunt concepute pentru a aborda vulnerabilitățile și pentru a consolida factorii protectivi înainte ca ideologiile sau comportamentele radicale să se înrădăcineze.

Unul din primele aspecte ce a rezultat din analiza sistematică a literaturii a fost că prevenirea timpurie în școli are un impact ridicat. Instituțiile educaționale reprezintă terenul fertil pentru prevenție iar programele care au demonstrat rezultate solide în creșterea rezilienței în rândul tinerilor sunt axate pe dezvoltarea gândirii critice, alfabetizare media, dialog intercultural, dezvoltarea valorilor democratice, empatie și respect. Programele implementate în școlile europene demonstrează că integrarea acestor teme în curricula școlară sporesc reziliența, coeziunea socială și toleranța.

Astfel, studiile sugerează că **dezvoltarea rezilienței și a gândirii critice prin educație** este esențială pentru prevenirea radicalizării și extremismului violent (Maraj, Mahmut și Ghosh 2021) (Stephens, Sieckelink și Boutellier 2021) (Amit și Al Kafy 2022), așa cum este exemplificat de programul „Being Muslim Being British” (Mattsson și Säljö 2018) (Liht și Savage 2013) (Davies 2010) (Stephens, Sieckelink și Boutellier 2021). În acest sens, programele educaționale care promovează **cunoștințe despre democrație, toleranță și respectul pentru diversitate** sunt cruciale (Macnair și Frank 2017). Prin consolidarea acestor abilități, tinerii devin mai rezilienți în fața

influențelor radicale (Lahnait 2021) (Davies, *Wicked Problems: How Complexity Science Helps Direct Education Responses to Preventing Violent Extremism* 2016). Inițiativele educaționale care promovează principiile democratice³ pot fi instrumente eficiente în prevenirea radicalizării, mai ales atunci când fac parte dintr-un efort mai larg și susținut care implică școli, comunități și factori de decizie (Luter și Glock 2017).

Literatura analizată indică faptul că intervențiile destinate tinerilor nu doar că ajută la prevenirea radicalizării, dar contribuie și la dezvoltarea unei coeziuni sociale mai puternice în comunități. Acestea reduc polarizarea socială (Lindekilde și Parker 2020) (Niemi, și alții 2018), stigmatizarea și promovează dialogul inter-cultural (Grossman, Hadfield, Jefferies, Gerrard, & Ungar, 2020). Deoarece astfel de intervenții destinate tinerilor au loc predominant în instituții educaționale, cum ar fi liceele (Flesner, Larsson și Saljo 2019), un aspect esențial al acestor inițiative este instruirea și sprijinul oferit cadrelor didactice pentru a le permite să identifice și să reacționeze adecvat la semnele de radicalizare în rândul elevilor (Busher, și alții 2017) (Parker, Lindekilde și Gøtzsche-Astrup 2020).

Programele implementate în școli din întreaga Europă (de exemplu, Țările de Jos, Finlanda, Danemarca, Franța și Belgia) au arătat că integrarea acestor teme în programele de învățământ poate stimula reziliența, coeziunea socială și toleranța, permițând tinerilor să reflecteze asupra identității, conflictelor de valori și perspectivelor alternative (Ruyter și Sieckelink 2023) (Visser și Vermeulen 2021) (van der Vet 2020) (Lahnait 2021). Intervenții precum învățarea bazată pe discuții, formarea în alfabetizarea media și utilizarea intereselor tinerilor (de exemplu, rețelele sociale) ca instrumente de implicare s-au dovedit deosebit de eficiente. Unele programe, precum „Being Muslim Being British” și „Diamond”, demonstrează rezultate pozitive în creșterea

---

³ O evaluare a lui Luter și Glock (2017) privind impactul programului *Concepts against Islamist radicalization – Module Prevention of radicalization* a evidențiat rezultate pozitive, inclusiv creșterea gradului de conștientizare și înțelegere a principiilor democratice. Programul *Concepts Against Islamist Radicalization*, dezvoltat de Kreuzberger Initiative gegen Antisemitismus e.V. (KIGa), abordează problema radicalizării islamiste prin educație. Acesta își propune să prevină radicalizarea prin creșterea gradului de conștientizare a proceselor sale, promovarea valorilor democratice și încurajarea gândirii critice în rândul tinerilor și educatorilor. Programul include ateliere de lucru interactive, materiale educaționale personalizate și instruire pentru facilitatori, pentru a dota participanții (elevi clasa a 8-a și a 9-a) cu instrumente pentru a recunoaște și a contracara ideologiile extremiste.

complexității cognitive, a empatiei și a stimei de sine, reducând în același timp susceptibilitatea față de ideologiile extremiste (Liht și Savage 2013) (Feddes, Mann și Doosje 2015). În plus, inițiativele care includ mărturii ale foștilor extremiști s-au dovedit promițătoare în discreditarea narațiunilor radicale și în creșterea gradului de conștientizare cu privire la tacticile de recrutare (Lindekilde și Parker 2020) (Walsh și Gansewig 2021).

Pe de altă parte, revizuirea a identificat lacune în cercetare privind intervențiile digitale. În lumina influenței tot mai mari a rețelelor sociale și a mediului digital în procesele de radicalizare și recrutare extremistă, este necesară dezvoltarea și evaluarea de instrumente și platforme digitale care pot servi ca resurse de prevenire. Astfel, este nevoie să fie acordată o atenție sporită comunicării digitale pentru a angaja eficient tinerii în spațiile virtuale – acolo unde are loc frecvent recrutarea de natură extremistă.

2. Sprijin și îndrumare în etapele vulnerabile ale vieții.

Revizuirea sistematică a literaturii a indicat faptul că inițiativele de prevenire care oferă sprijin și îndrumare în fazele vulnerabile ale vieții pot juca un rol substanțial în reducerea susceptibilității la radicalizare și stimularea dezactivării pe termen lung față de ideologiile extremiste. Aceste tipuri de inițiative se bazează pe ideea că oferirea de suport în stadii vulnerabile ale vieții, cum ar fi adolescența sau revenirea în societate după încarcerare, poate preveni dezvoltarea unor ideologii radicale. Intervențiile bazate pe suport, implementate în diferite țări europene, adoptă adesea o abordare holistică care include mentorat, consiliere psihologică, terapie comportamentală, sprijin educațional, asistență socială, resocializare și reabilitare. Ele se adresează în special tinerilor, persoanelor expuse riscului, precum și celor care se reintegrează în societate după încarcerare (D. Koehler 2016) (Aiello, Puigvert și Schubert 2018) (T. W. Christensen, "I had never reached those Nazi guys without their help" Being a former becoming a mentor - and the value of using formers in exit work 2023).

Mentoratul, în special, apare ca un element de bază în cadrul acestor programe, oferind sprijin emoțional, feedback constructiv și îndrumări care promovează reziliența, gândirea critică și formarea de rețele sociale sănătoase (Winterbotham 2020) (van de Donk, Uhlmann și Keijzer 2020) (Walkenhorst, și alții 2020). Pe lângă suportul emoțional, mentoratul poate oferi și orientare profesională și educațională,

facilitând astfel o integrare mai bună în societate (Bertelsen, Mentoring in anti-radicalisation. LGT: A systematic assessment, intervention and supervision tool in mentoring 2018) (Bertelsen 2015).

Utilizarea intervențiilor de tip mentorat demonstrează un potențial real în echiparea persoanelor vulnerabile cu abilități esențiale. Studiile subliniază că mentorii pot spori încrederea în sine a persoanei mentorate, abilitățile de comunicare și participarea comunității, acționând în același timp ca un buffer împotriva influențelor negative (Winterbotham 2020). În plus, intervențiile de mentorat care implică foști extremiști s-au arătat promițătoare datorită credibilității și capacității lor de a facilita reflecția prin narațiuni personale (T. W. Christensen 2023) (Oxford Research 2016) (ICPT 2015) (Bertelsen, Mentoring in anti-radicalisation. LGT: A systematic assessment, intervention and supervision tool in mentoring 2018) (Bertelsen 2015) (T. W. Christensen, "I had never reached those Nazi guys without their help" Being a former becoming a mentor - and the value of using formers in exit work 2023) (Christensen, Lindekilde, și alții 2023) (Marsden 2017) (D. Koehler 2016) (Schuurman și Bakker 2015) (Papp, și alții 2022) (van de Donk, Uhlmann și Keijzer 2020) (Walkenhorst, și alții 2020).

Cu toate acestea, evaluările existente privind mentoratul (Winterbotham 2020) sunt adesea lipsite de rigoare metodologică și nu fac legătura cauzală între persoana mentorată și reducerea extremismului violent. De asemenea, acele tipuri de intervenții de sprijin axate exclusiv pe creșterea stimei de sine pot avea efecte nedorite, cum sunt narcisismul și agresivitatea. Chiar și în ciuda rezultatelor promițătoare pe termen scurt menționate anterior în cazul acestor tipuri de inițiative de sprijin, există o lipsă notabilă de studii longitudinale care să evalueze sustenabilitatea efectelor. De exemplu, cercetările realizate de Christensen (2023) și Koehler (2017) sugerează că mentoratul poate influența pozitiv tinerii, însă dovezile concrete care să demonstreze eficacitatea sa durabilă sunt limitate. Ar fi necesare evaluări mai ample, care să urmărească tinerii în timp pentru a evalua stabilitatea rezultatelor acestor intervenții.

Limitările metodologice, cum ar fi absența cadrelor de evaluare standardizate⁴ și a măsurilor de adaptabilitate culturală, limitează, de asemenea, aplicabilitatea mai largă. Dovezile sugerează că astfel de inițiative sunt cele mai eficiente atunci când sunt sensibile din punct de

---

⁴ așa cum reiese din cercetările lui Koehler (2017) și Christensen și colab. (2023).

vedere cultural⁵, sunt integrate în resursele comunității și sunt adaptate nevoilor individuale. Deși aceste programe nu pot pretinde încă efecte cauzale definitive din cauza datelor limitate, ele par să contribuie semnificativ la stabilizarea persoanelor vulnerabile și la dezvoltarea factorilor protectivi la radicalizare.

Inițiativele și abordările preventive axate pe mediul social al individului

Inițiativele și abordările preventive axate pe mediul social⁶ al individului utilizează rețele sociale de sprijin proxim din jurul individului respectiv – familia, rudele și grupul de prieteni, dar și influențele societale mai largi, precum comunitatea locală – ca resursă în efortul preventiv. Altfel spus, rețeaua apropiată⁷ individului vulnerabil, împrejurimile și conexiunile sale sociale, dar și comunitatea locală și societatea în general, pot acționa ca factori favorizanți pentru reconstituirea unui mediu cotidian pozitiv care să conducă individul pe un parcurs de dezangajare față de radicalizare și extremism violent.

Analiza sistematică a literaturii academice a identificat că abordările axate pe mediul social al individului presupun fie **(3) implicarea familiei și a rețelei sociale apropiate** (inițiative ce lucrează cu structura de sprijin cea mai apropiată a individului), fie **(4) implicarea comunității locale** (abordarea preventivă vizează contextul din jurul individului într-un sens mai larg). Implicarea familiei și a rețelei sociale apropiate implică inițiative de suport parental prin terapie, consiliere, coach parental, crearea de rețele de

---

⁵ Cercetări precum cele realizate de Walkenhorst și colab. (2020) și Oxford Research (2016) subliniază necesitatea de a înțelege mai bine modul în care diferențele socioculturale afectează aplicabilitatea și succesul programelor de mentorat în comunități diverse.

⁶ Prin mediul social al unui individ înțelegem contextele sociale în care acesta trăiește și interacționează (online sau offline), în special mediul înconjurător proxim mediat, cum ar fi familia, colegii și comunitatea, precum și structurile și influențele societale mai largi care îi modelează comportamentul, experiențele și dezvoltarea în timp. Am inclus în această categorie și influențele sociale digitale care pot acționa asupra unui individ și schimba comportamentul în timp.

⁷ Sintagma rețea socială apropiată se referă la un grup strâns interconectat de persoane cu care individul întreține interacțiuni (online sau offline) frecvente, semnificative și adesea de sprijin emoțional și pe care individul îi percepe ca fiindu-i apropiați. Această rețea include de obicei familia (părinți și rude apropiate), prieteni apropiați și colegi de încredere, care oferă sprijin social, emoțional și practic și joacă un rol semnificativ în modelarea atitudinilor, comportamentelor și proceselor decizionale ale individului.

părinți, pentru a echipa familiile cu abilități practice care contribuie la recunoașterea semnelor timpurii, gestionarea conflictelor și promovarea rezilienței, în timp ce implicarea comunității locale este centrată pe cooperarea cu părțile interesate locale – cum ar fi actorii societății civile, organizațiile religioase, liderii comunitari și instituțiile – care devin participanți activi la eforturile preventive locale.

3. Implicarea familiei și a rețelei sociale apropiate

Analiza sistematică indică faptul că implicarea familiei și a rețelei sociale apropiate în eforturile de prevenire a radicalizării poate spori semnificativ eficacitatea intervențiilor, în special în stadiile incipiente și vulnerabile ale dezvoltării ideologice. Cercetările recente evidențiază că legăturile emoționale și încrederea inerentă relațiilor de familie și între semeni creează oportunități puternice de a perturba parcursul către radicalizare și sprijini dezangajarea din mediile extremiste (Ellefsen & Sandberg, 2024). De asemenea, aceste cercetări subliniază faptul că intervențiile informale, fundamentate pe conexiuni emoționale și interacțiuni cotidiene, sunt adesea mai eficiente decât răspunsurile instituționale, care pot conduce la alienare.

Implicarea familiei și a rețelei poate conduce la următoarele trei rezultate cheie pozitive, respectiv creșterea motivației individuale de a alege o direcție pozitivă în viață, dezvoltarea de noi conexiuni sociale pozitive sau consolidarea celor existente și stabilizarea vieții cotidiene în afara mediului extremist având susținerea familiei și a prietenilor (Ellefsen & Sandberg, 2024) (Haugstvedt 2021) (Bertelsen și Kruglanski 2020) (Sikkens, și alții 2017) (Hales și Williams 2018) (Bertelsen și Kruglanski 2020) (Cragin, și alții 2015) (Yayla 2020) (Kolbe 2019).

Programele implementate în toată Europa – inclusiv Norvegia, Danemarca, Germania și Țările de Jos – folosesc o serie de abordări, cum ar fi coachingul pentru părinți, consilierea familiei, rețelele de sprijin de la egal la egal și intervenții tip EXIT (Bertelsen și Kruglanski 2020) (Haugstvedt 2021) (Andersson 2018) (Visser și Vermeulen 2021). Aceste inițiative nu oferă doar sprijin emoțional și psihologic, ci dotează familiile și cu abilități practice pentru a recunoaște semnele timpurii de radicalizare, gestiona conflictele și promova reziliența (Cragin, și alții 2015) (Williams, Horgan și Evans 2016). Mentoratul de către profesioniști pregătiți sau chiar foști extremiști a fost, de asemenea, integrat în intervențiile centrate pe familie pentru a oferi îndrumări credibile.

Pe de altă parte, în timp ce familiile pot servi drept factor protectiv în fața influențelor extremiste, ele pot fi în anumite cazuri factor de risc în acele contexte de disfuncție familială, traumă sau comunicare deficitară. Așadar, răspunsul la radicalizare trebuie particularizat în funcție de situația familială iar implicarea familiei trebuie realizată doar în acele cazuri în care familia acționează ca un factor protectiv, nu unul de risc.

Ținând cont de importanța recunoscută a familiilor, cercetările viitoare ar trebui să înțeleagă mai bine dublul rol al familiei – atât ca factor de protectiv, cât și, uneori, de risc. Deși sensibilitatea problemelor legate de familie și stigmatizarea asociată radicalizării împiedică adesea participarea la cercetare și limitează disponibilitatea datelor solide, multe studii oferind doar perspective calitative sau dovezi anecdotice, totuși pentru a consolida strategiile de prevenire, cercetările viitoare ar trebui să urmărească dezvoltarea de modele adaptabile cultural, bazate pe dovezi pentru implicarea familiei. Intervențiile bazate pe familie ar trebui integrate în sistemele comunitare și de sănătate mintală mai largi, în special pentru tinerii expuși riscului, pentru a valorifica potențialul familiei în promovarea rezilienței și protejarea împotriva recrutării extremiste.

4. Implicarea comunității locale

Implicarea comunității locale poate juca un rol semnificativ în prevenirea radicalizării și a extremismului violent. Abordările bazate pe comunitate sunt centrate pe cooperarea cu părțile interesate locale – cum ar fi actorii societății civile, organizațiile religioase, lideri comunitari – și pun accent pe consolidarea încrederii, împuternicire și responsabilitate partajată (Stephens, Sieckelink și Boutellier, *Preventing Violent Extremism: A Review of the Literature 2021*) (T. W. Christensen 2019) (Macnair și Frank, *Voices Against Extremism: A case study of a community-based CVE counter-narrative campaign 2017*, Roex și Vermeulen 2019) (Cherney și Hartley 2015) (Bonnell, și alții 2011) (Ellis și Abdi 2017) (Pratchett, și alții 2010).

Programele care reușesc pe termen lung sunt cele care investesc timp și resurse în dezvoltarea unei relații de încredere cu comunitățile. Aceasta presupune implicarea actorilor locali, descentralizarea unor sarcini de prevenire, asigurarea competenței culturale și evitarea stigmei. Aceste inițiative poziționează comunitățile locale nu doar ca destinatari pasivi ai politicilor preventive (Cherney și Hartley 2015), ci ca participanți activi la identificarea riscurilor, contestarea narațiunilor

extremiste și sprijinirea persoanelor vulnerabile (Vermeulen și Bovenkerk, However, community engagement comes with specific policy: local policies in western European cities 2012).

În timp ce dovezile empirice privind impactul direct al implicării comunității asupra reducerii radicalizării rămân limitate, un consens larg al literaturii sugerează că legăturile sociale locale puternice și parteneriatele locale sunt cheie pentru construirea rezilienței comunității și pentru stimularea unui sentiment de incluziune și eficacitate colectivă. Programele implementate în țări precum Țările de Jos, Danemarca, Finlanda și Suedia ilustrează o varietate de modele – de la rețele de prevenire descentralizate și angajamentul figurilor cheie până la colaborarea interconfesională și dialogul cu comunități greu accesibile. De exemplu, strategia descentralizată a Țărilor de Jos (Visser și Vermeulen 2021) și inițiativa „Shoulder to Shoulder” a Finlandei (Tiilikainen și Mankkinen 2020) (Francis, van Eck și van Twist 2015) (Martikainen 2019) demonstrează modul în care cooperarea localizată, bazată pe încredere poate spori atât legitimitatea, cât și durabilitatea eforturilor de prevenire.

Cu toate acestea, implicarea comunității nu este lipsită de provocări. Probleme precum lipsa de încredere, riscul de stigmatizare a comunităților și dificultățile în selectarea partenerilor legitimi pot submina impactul unor astfel de inițiative, producând chiar efecte nedorite. Mai mult, rolul societății civile variază în funcție de contexte naționale – fiind parte integrantă a strategiilor de prevenire în Finlanda și Suedia, dar mai puțin clar definit în Norvegia și Danemarca.

Având în vedere că relațiile sociale locale puternice și asumarea comunității asupra acțiunilor preventive sunt cruciale pentru succesul pe termen lung, integrarea actorilor locali în strategiile naționale poate contribui nu numai la o mai mare eficacitate a politicilor, ci și la consolidarea coeziunii comunității, a normelor comune și a rezilienței la influențele extremiste.

Inițiative și abordări preventive adresate profesioniștilor implicați în coordonarea și implementarea eforturilor de prevenire

Analiza publicațiilor incluse a permis identificarea următoarelor două tipuri distincte de abordări preventive destinate practicienilor din prima linie, respectiv (5) **inițiative de dezvoltare a cunoașterii și capacității profesioniștilor** și (6) **formate de cooperare multi-instituțională**. Acest tip de abordări au ca obiectiv principal

consolidarea abilităților, cunoștințelor și capacității de colaborare a profesioniștilor⁸ în activitatea de prevenire a radicalizării și extremismului violent, astfel încât să poată interveni mai eficient în coordonarea și implementarea eforturilor. Pregătirea profesioniștilor se adresează practicienilor din prima linie (ofițeri din poliție, din mediul penitenciar, profesori, asistenți sociali, terapeuți, consilieri școlari, etc.).

Formatele de cooperare multi-instituțională reprezintă acele structuri în care actori din diferite sectoare din domeniul public și privat asigură luarea de decizii în comun, partajarea informațiilor în siguranță și intervenții coordonate în spețe concrete de radicalizare și extremism violent, ceea ce concură la derularea de eforturi preventive eficiente, ținând cont și de natura multifacetată a radicalizării și de factorii diverși implicați în cadrul proceselor menționate.

5. Inițiative de dezvoltare a cunoașterii și capacității profesioniștilor

Revizuirea sistematică a literaturii evidențiază rolul esențial al formării profesioniștilor pentru a detecta și a răspunde eficient la semnele de radicalizare (Tierney 2017) (R. RAN 2019) (Cowi 2014) (D. Koehler 2016). Astfel de programe de formare pun accentul pe echiparea profesioniștilor, inclusiv asistenți sociali, profesori și forțele de ordine, cu cunoștințele și instrumentele necesare pentru a aborda vulnerabilitățile și riscurile.

O temă recurentă în literatura de specialitate este înțelegerea limitată în rândul practicienilor a proceselor de radicalizare, incapacitatea de a recunoaște semnele timpurii de avertizare și lipsa strategiilor adecvate de răspuns (Tierney 2017) (R. RAN 2019) (Cowi 2014) (D. Koehler 2016). Astfel, inițiativele de dezvoltare profesională servesc la creșterea gradului de conștientizare, îmbunătățirea detecției timpurii a semnalelor de radicalizare și consolidarea capacității profesioniștilor de a răspunde în mod adecvat persoanelor sau grupurilor expuse riscului (Brouillette-Alarie, și alții 2022) (Bowie și Revell 2018) (Joyce 2018) (Lakhani 2012) (Younis și Jadhav 2019) (Kyriacou, și alții 2017).

---

⁸ Profesioniștii care acționează în sfera preventivă sunt definiți ca totalitatea persoanelor care, în exercitarea atribuțiilor lor profesionale, pot interacționa cu indivizi vulnerabili sau aflați la risc de radicalizare. Această categorie include practicieni din prima linie a prevenirii radicalizării și extremismului violent, cum ar fi ofițerii de informații, polițiștii și personalul penitenciar, precum și profesioniști din domenii conexe, precum profesorii, asistenții sociali și terapeuții.

Programele de formare se concentrează adesea pe înțelegerea proceselor de radicalizare, evaluarea riscurilor și tehnici de intervenție.

Studiile subliniază că dezvoltarea profesională este cea mai eficientă atunci când include metode de învățare aplicate, cum ar fi studii de caz, jocuri de rol și simulări care reflectă complexitățile lumii reale. Cu toate acestea, există variații semnificative în ceea ce privește instrumentele, cunoștințele și abordările de formare disponibile pentru practicieni, în funcție de contextul instituțional și operational, evidențiind nevoia unor cadre flexibile, dar coerente, care să se poată adapta la realitățile locale (Koehler, 2016; Tierney, 2017). În timp ce eforturile de consolidare a capacității s-au arătat promițătoare în îmbunătățirea practicilor de prevenire, totuși provocările subzistă. Acestea includ ambiguitatea rolurilor profesionale (în special în sectorul educational), aplicarea practică limitată a instruirii și riscul unor consecințe nedorite, cum ar fi stigmatizarea, supravegherea sporită și erodarea încrederii în cadrul comunităților afectate.

De asemenea, dovezile empirice care leagă programele de consolidare a capacităților de rezultatele preventive pe termen lung sunt limitate. Cu toate acestea, inițiative precum abordarea pe mai multe niveluri a Țărilor de Jos (Visser și Vermeulen 2021), modelul de cooperare SSP al Danemarcei (A. S. Hemmingsen 2015) și proiectul Dembra din Norvegia (Lenz și Kjeoy 2014) ilustrează eforturile structurate de a integra formarea profesională în strategiile naționale mai largi.

În cele din urmă, în timp ce consolidarea capacității profesionale singură nu poate preveni radicalizarea, ea joacă un rol esențial de susținere, echipând practicienii cu instrumentele și înțelegerea contextuală necesare pentru a se implica din timp și în mod semnificativ cu persoanele expuse riscului. Adaptarea acestor inițiative la nevoile specifice ale grupurilor profesionale și abordarea provocărilor contextuale și operaționale cu care se confruntă sunt esențiale pentru maximizarea potențialului lor preventiv.

6. Formatele de cooperare multi-instituțională

Formatele de cooperare multi-instituțională (*'Multi-agency working formats'/MAW*) reprezintă acel grup de inițiative ce abordează provocarea complexă și multifacetată a radicalizării și extremismului violent prin crearea de infrastructuri de prevenire care asigură sprijin pentru indivizii vulnerabili din partea diferitelor autorități și organizații pe mai multe niveluri. Acest efort coordonat presupune angajarea

diferitelor sectoare din domeniul public și privat, atât la nivel național, cât și local. Mai explicit, o abordare multi-instituțională reprezintă un sistem în care informațiile pot fi partajate în siguranță între actorii implicați, aspect esențial pentru identificarea și gestionarea persoanelor expuse riscului de radicalizare/extremism violent. Aceste structuri și procese de lucru cu mai multe instituții asigură identificarea mai eficientă a persoanelor vulnerabile, îmbunătățirea schimbului de informații, luarea deciziilor în comun și intervenții coordonate, ceea ce ar putea concura la derularea de eforturi preventive eficiente.

Formatele de cooperare multi-instituțională sunt din ce în ce mai mult considerate o abordare promițătoare ce facilitează identificarea timpurie și eficientă a persoanelor și comunităților care sunt expuse riscului de radicalizare și extremism violent (Hardyns, Klima și Pauwels 2022). Studiile analizate indică o serie de moduri diferite prin care sunt create parteneriate multi-instituționale, respectiv prin acorduri formale și informale, precum cadre legislative, memorandumuri de înțelegere sau standarde de politici care stipulează canale pentru schimbul de informații între instituții (El-Said 2015) (D. Koehler 2016).

Cu toate acestea, deși practica formatelor de cooperare multi-instituționale este considerată una promițătoare, nu există suficiente dovezi empirice care sugerează că aceste formate conduc la prevenirea radicalizării violente deoarece au fost translatate din principiile de bază ale prevenirii infracțiunilor de drept comun. În practică, aplicarea formatelor de lucru multi-instituțional are la bază presupunerea intuitivă că abordările holistice, coordonate și de tip colaborativ se adresează mai eficient factorilor plurali care conduc la radicalizare și extremism violent (L. Mazerolle , și alții 2021) (Butt și Tuck 2014) și ca urmare a integrării cunoștințelor trans-sectoriale ale practicienilor implicați.

Literatura de specialitate subliniază importanța strategiilor holistice care combină eforturile de securitate preventivă cu incluziunea socială, dialogul și construirea încrederii pentru a atenua stigmatizarea și a spori implicarea comunității. Factorii cheie de succes identificați includ roluri clar definite, comunicare structurată, obiective comune și stabilirea încrederii între părțile interesate (L. Mazerolle , și alții 2021) (Goodking, și alții 2011) (Curnin, și alții 2015) (Gill și Thompson 2017) (B. Ellis, și alții 2020) (Sivenbring și Andersson Malmros 2021) (Clubb, și alții 2021) (Solhjell, Sivenbring, și alții 2022).

Studiile de impact ale acestor inițiative sunt specifice, ele constând în evaluări de proces, cum ar fi cele efectuate în cadrul proiectului EMMA (Belgia, Țările de Jos, Germania) care subliniază că

eficacitatea MAW depinde de coordonare neutră, participare echilibrată și întâlniri comune regulate care promovează înțelegerea reciprocă și responsabilitatea (Vandaele, și alții 2022). Cu toate acestea, mai multe provocări împiedică întregul potențial al acestor inițiative, inclusiv barierele legale și instituționale în calea schimbului de informații, implicarea inconsecventă a părților interesate, resursele limitate și lipsa mecanismelor de evaluare pe termen lung.

Interpretări

Această revizuire sistematică a literaturii academice evidențiază limitări critice în modul în care eficacitatea și impactul pe termen lung al strategiilor de prevenire a radicalizării sunt evaluate în literatura academică existentă. În timp ce numeroase inițiative – de la intervenții la nivel individual și comunitar până la formarea practicienilor și cooperarea între mai multe instituții – s-au dovedit a fi promițătoare de principiu, rămâne un decalaj substanțial în dovezile empirice care confirmă impactul lor în contexte reale. În ciuda numărului mare de inițiative, multe nu dispun de cadre de evaluare riguroase. Multe proiecte raportează succese anecdotice, fără a utiliza metode sistematice de măsurare a impactului. De exemplu, din cele 98 de studii analizate, doar aproximativ 20 oferă informații despre implementarea intervențiilor, iar mai puțin de 20 includ evaluarea impactului acestora. Acest fapt indică o lacună semnificativă în baza de dovezi privind aplicabilitatea practică și eficiența măsurilor de prevenire.

Există un apel tot mai puternic pentru studii longitudinale și evaluări de tip mix-method pentru a înțelege cu adevărat ce funcționează pe termen lung. Majoritatea evaluărilor se concentrează pe rezultate pe termen scurt, mai degrabă decât pe schimbarea comportamentală sau atitudinii pe termen lung. În consecință, nu este clar dacă aceste inițiative generează un impact durabil, în special în rândul tinerilor vulnerabili. Barierele structurale – inclusiv constrângerile de finanțare, presiunea pentru rezultate imediate și provocările metodologice inerente studierii unui fenomen complex precum radicalizarea – împiedică și mai mult implementarea evaluărilor pe termen lung. Abordarea acestui lucru necesită investiții în cercetare cu metode mixte, combinând datele cantitative cu perspective calitative aprofundate.

Un al doilea decalaj critic constă în adaptabilitatea culturală a intervențiilor. Multe programe centrate pe persoană nu reușesc să țină cont de diversitatea mediilor culturale în care sunt implementate. Eforturile de prevenire sunt fragmentate, implicând inițiative adesea

izolate, fără coordonare sau transfer de cunoștințe transfrontalier. Numărul limitat de studii comparative care evaluează modul în care modelele de prevenire funcționează în diferite contexte culturale slăbește generalizarea și scalabilitatea strategiilor existente. Acest lucru este deosebit de problematic în comunitățile multiculturale sau non-occidentale, unde modelele standardizate pot să nu rezoneze. Astfel, evaluările viitoare trebuie să adopte metodologii participative, care să implice părțile interesate locale și experți culturali atât în proiectare, cât și în implementare.

Literatura de specialitate relevă, de asemenea, un accent subdezvoltat pe eforturile de prevenire digitală, în ciuda rolului bine documentat al spațiilor online în recrutarea extremistă. Majoritatea intervențiilor se bazează în continuare pe formatele tradiționale face-to-face, neglijând mediile digitale în care radicalizarea se desfășoară frecvent. Cercetările care evaluează eficacitatea tehnologiilor interactive, a conținutului digital personalizat și a instrumentelor bazate pe date pentru implicare și monitorizare rămân rare. Evaluările din acest domeniu ar trebui să exploreze modul în care intervențiile digitale pot construi reziliența în rândul nativilor digitali, pot contracara narațiunile extremiste și completa strategiile offline. O bază de dovezi mai solidă este esențială pentru integrarea unor astfel de instrumente digitale.

Un alt domeniu subexplorat, dar esențial, este rolul familiei în prevenire. Deși familiile pot servi atât ca factori de risc, cât și ca factori protectivi, literatura de specialitate nu are abordări interdisciplinare care să integreze perspective din psihologie, sociologie, criminologie și studii familiale. Fără o astfel de integrare, evaluările trec cu vederea complexitatea influenței familiale asupra radicalizării. Sunt necesare studii-pilot și cercetări longitudinale care implică programe centrate pe familie pentru a evalua capacitatea acestora de a consolida reziliența și de a sprijini persoanele expuse riscului.

Evaluarea intervențiilor centrate pe practicieni suferă în mod similar de ambiguitate conceptuală și metodologică. Nu există un consens clar asupra modului în care programele de formare pentru profesioniștii din prima linie ar trebui să fie structurate pentru a produce rezultate eficiente. Cercetarea trebuie să investigheze modul în care instruirea bazată pe nevoi, specifică rolului – care încorporează simulări, scenarii de cazuri reale și metode de învățare adaptativă – poate îmbunătăți capacitatea practicianului. Mai mult, înțelegerea experiențelor practice ale profesioniștilor poate informa dezvoltarea unor programe relevante și eficiente care reflectă provocările cu care se confruntă în medii reale.

În cele din urmă, practica formatelor de cooperare multi-instituțională nu beneficiază de o evaluare riguroasă. Deși colaborarea între instituții este susținută pe scară largă ca o soluție la eforturile fragmentate de prevenire, dovezile empirice privind eficacitatea acestora rămân limitate. Studiile sugerează că încrederea, rolurile clar definite și comunicarea regulată sunt factori cheie în cooperarea de succes, dar puține evaluări oferă date despre modul în care evoluează aceste dinamici sau contribuie la rezultatele pe termen lung.

În general, literatura academică existentă oferă doar perspective fragmentate asupra eficacității și impactului pe termen lung al strategiilor de prevenire a radicalizării. Deși există intervenții promițătoare, majoritatea nu beneficiază de evaluări riguroase și sistematice. Aceste lacune împiedică capacitatea de a perfecționa și extinde eforturile de prevenire la nivelul statelor europene. Pentru a reduce acest decalaj, cercetările viitoare trebuie să pună accentul pe:

- Evaluări longitudinale și utilizarea de metode mixte;
- Abordări adaptate cultural și participative;
- Crearea și evaluarea intervențiilor digitale;
- Explorarea interdisciplinară a implicării familiei;
- Formarea practicienilor specifică rolului și bazată pe dovezi;
- Evaluarea mecanismelor de consolidare a încrederii în cooperarea multi-instituțională.

Remediarea acestor lacune prin cercetare empirică solidă va oferi fundamentul necesar pentru cadre de prevenire mai eficiente, durabile și aliniate strategic, contribuind în cele din urmă la construirea rezilienței societale la radicalizare și extremism violent.

Bibliografie

1. Aguiar, C., & Silva, C. S. (2018). Case studies on curriculum, pedagogy, and school interventions tackling inequalities. ISOTIS. doi:<https://ec.europa.eu/research/participants/documents/downloadPublic?documentIds=080166e5c0548200&appId=PPGMS>

2. Aiello, E., Puigvert, L., & Schubert, T. (2018). Preventing violent radicalization of youth through dialogic evidence-based policies. *Int. Sociol.*, 435-453.

3. Alonso, R., & Bada, J. D. (2016). What Role Have Former Eta Terrorists Played in Counterterrorism and Counterradicalization Initiatives in Spain? *Stud. Confl. Terror*, 982-1006.

4. Aly, A., Taylor, E., & Karnovsky, S. (2014). "Moral Disengagement and Building Resilience to Violent Extremism: An Education Intervention". *Studies in Conflict & Terrorism*, 369-385.
5. Aly, A., Taylor, E., & Karnovsky, S. (2014). *Moral Disengagement and Building Resilience to Violent Extremism: An Education Intervention*. *Studies in Conflict & Terrorism*, 369-385.
6. Amit, S., & Al Kafy, A. (2022). A systematic literature review on preventing violent extremism. *Journal of Adolescence*, 1-13.
7. Andersson, E. F. (2018). Evaluation of Forsa and the family support centre. AEF Rapport.
8. Atkinson, M., Jones, M., & Lamont, E. (2007). *Multi-agency working and its implications for practice: A review of the literature*. Berkshire: The National Foundation for Educational Research in England and Wales.
9. Benjamin, S., Koirikivi, P., Salonen, V., Gearon, L., & Kuusisto, A. (2024). Safeguarding social justice and equality: Exploring Finnish youths' "Intergroup Mindsets" as a novel approach in the prevention of radicalization and extremism through education. *Education, Citizenship and Social Justice*, 292-312.
10. Bertelsen, P. (2015). Danish preventive measures and de-radicalization strategies: The Aarhus model. In W. Hofmeister, P. Rueppel, & M. Sarmah, *From the desert to world cities - The new terrorism* (pg. 241-253). Konrad-Adenauer-Stiftung.
11. Bertelsen, P. (2018). Mentoring in anti-radicalisation. LGT: A systematic assessment, intervention and supervision tool in mentoring. In G. Overlang, A. Andersen, K. Forde, K. Grudum, & J. Salomonsen, *Violent extremism in the 21st century : International perspectives* (pg. 312-352). Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
12. Bertelsen, P., & Kruglanski, A. (2020). Life psychology and significance quest: a complementary approach to violent extremism and counter-radicalisation. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 1-22.
13. Bondokji, N., Wilkinson, K., & Aghabi, L. (2017). *UNDERSTANDING RADICALISATION: A Literature Review of Models and Drivers*. WANA Institute.
14. Bonnell, J., Kerr, D., Passy, R., Copestake, P., Reed, C., Salter, R., . . . Sheikh, S. (2011). *Teaching approaches that help to build resilience to extremism among young people*. Department of Education, UK.
15. Bowie, R., & Revell, L. (2018). How Christian universities respond to extremism. *Education Sciences*, 1-14. Preluat de pe <https://doi.org/10.3390/educsci8030140>
16. Boyd-MacMillan, E. (2016). Increasing cognitive complexity and collaboration across communities: Being Muslim being Scottish. *Journal of Strategic Security*, 79-110. Preluat de pe <https://doi.org/10.5038/1944->
17. Brouillette-Alarie, S., Hassan, G., Varela, W., Ousman, S., Kilinc, D., Savard, É. L., . . . Pickup, D. (2022). Systematic Review on the Outcomes of

Primary and Secondary Prevention Programs in the Field of Violent Radicalization. *Journal for Deradicalization*, 117-168.

18. Busher, J., Choudhury, T., Thomas, P., & Harris, G. (2017). *What the Prevent Duty Means for Schools and Colleges in England: An Analysis of Educationalists' Experiences*. London, UK: Aziz Foundation.

19. Butt, R., & Tuck, H. (2014). *European counter-radicalisation and deradicalisation: A comparative evaluation of approaches in the Netherlands, Sweden, Denmark and Germany*. London: Institute for Strategic Dialogue.

20. By a former mentor in Aarhus, Denmark. (2019). *Mentoring and deradicalisation*. În S. Jayakumar, *Terrorism, Radicalisation & Countering Violent Extremism. Practical Considerations & Concerns* (pg. 19-28). Palgrave Pivot.

21. Cherney, A. (2018). *The release and community supervision of radicalised offenders: Issues and challenges that can influence reintegration*. *Terrorism and Political Violence*, 1-19.

22. Cherney, A., & Hartley, J. (2015). *Community engagement to tackle terrorism and violent extremism: challenges, tensions and pitfalls*. 750-763: *An International Journal of Research and Policy*.

23. Christensen, T. W. (2015). *A Question of Participation – Disengagement from the Extremist Right, A case study from Sweden*. Roskilde University.

24. Christensen, T. W. (2019). *Civil actors' role in deradicalisation and disengagement initiatives: When trust is essential*. În S. J. Hansen, & S. Lid, *Routledge Handbook of Deradicalisation and Disengagement*. Routledge.

25. Christensen, T. W. (2023). "I had never reached those Nazi guys without their help" Being a former becoming a mentor - and the value of using formers in exit work. În G. Clubbs, R. Scrivens, & M. Islam, *Former extremists: Roles in preventing and countering violence*. Oxford University Press.

26. Christensen, T. W. (2023). *Mentorship programmes and approaches in P/CVE*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

27. Christensen, T. W., Lindekilde, L., Sivenbring, J., Bjorgo, J., Magnaes Gjelsvik, I., Solhjell, R., . . . Kallio, H. (2023). "Being a Risk" or "Being at Risk": Factors shaping negotiation of concerns of radicalization within multiagency collaboration in the Nordic countries. *Democracy and Security*.

28. Christiaens, E., Hardyns, W., & Pauwels, L. (2018). *Evaluating the BOUNCEUp tool: Research findings and policy implications*. Federal Public Service Home Affairs. Preluat de pe <http://hdl.handle.net/1854/LU-8579585>

29. Chun, R. P., Chui, Y. H., Chan, Y., & Cheng, H. C. (2010). *Police work with youth-at-risk: What can social work contribute?* *The Hong Kong Journal of Social Work*, 31-48.

30. Clubb, G., Koehler, D., Schewe, J., & O'Connor, R. (2021). *Selling Deradicalisation: Managing the Media Framing of Countering Violent Extremism*. London: Routledge.

31. Cowi. (2014). *Evaluering af indsatsen for at forebygge ekstremisme og radikaliserings*. Ministry of Social Affairs and Integration (former).

32. Cragin, K., Bradley, M. A., Robinson, E., & Steinberg, P. S. (2015). What factors cause youth to reject violent extremism? Results of an exploratory analysis in the West Bank. Santa Monica: RAND Corporation.
33. Cross, M. J., & Benjamin, G. W. (2022). Preventing and Countering Violent Extremism: Best Practices and Standardizations. În A. J. Masys, Handbook of Security Science. Springer Cham.
34. Curnin, S., Owen, C., Paton, D., Trist, C., & Parsons, D. (2015). Role Clarity, Swift Trust and Multi-Agency Coordination. Journal of Contingencies and Crisis Management, 29-35.
35. Danish Agency for International Recruitment. (2016). Slutevaluering af 'Helhedsorienteret forebyggelse af ekstremisme. Oxford Research.
36. Danish Government. (2016). Preventing and Countering Extremism and Radicalization. National Action Plan. Danish Government.
37. Davies, L. (2010). "Educating against Extremism: Towards a Critical Politicisation of Young People". International Review of Education, 183-203.
38. Davies, L. (2014). Interrupting Extremism by Creating Educative Turbulence. Curriculum Inquiry, 44(4), 450-468. Preluat de pe <https://www.jstor.org/stable/43941663>
39. Davies, L. (2016). Wicked Problems: How Complexity Science Helps Direct Education Responses to Preventing Violent Extremism. Journal of Strategic Security, 9(4), 32-52.
40. DDIS, D. (2023). Intelligence Outlook 2023. DDIS.
41. Dechesne, M. (2011). Deradicalization: not soft, but strategic. Crime, Law and Social.
42. Disley, E., Weed, K., Reding, A., Clutterbuck, L., & Warnes, R. (2012). Individual disengagement from Al Qa'ida-influenced terrorist groups: A rapid evidence assessment to inform policy and practice in preventing terrorism. RAND Europe.
43. Ellefsen, R., & Sandberg, S. (2024). Everyday Prevention of Radicalization: The Impacts of Family, Peer, and Police Intervention. Studies in Conflict & Terrorism, 1342-1365. doi:10.1080/1057610X.2022.2037185
44. Ellis, B., Miller, A. B., Abdi, S., Schouten, R., & Agalab, N. Y. (2020). The Challenge and Promise of a Multidisciplinary Team Response to the Problem of Violent Radicalization. Terrorism and Political Violence, 1-18.
45. Ellis, H., & Abdi, S. (2017). Building Community Resilience to Violent Extremism Through Genuine Partnerships. American Psychologist.
46. El-Said, H. (2015). New approaches to countering terrorism: Designing and evaluating counter radicalization and de-radicalization programs. New York: Springer.
47. ESS, E.-u. (2018). "Handreiking lokaal netwerk van sleutelfiguren". ESS. Preluat de pe <https://www.socialestabiliteit.nl/documenten/publicaties/2018/06/18/handreiking-lokaal-netwerk-van-sleutelfiguren>
48. European Commission. (2024). Strategic orientations on a coordinated EU approach to prevention of radicalisation for 2024-2025. Preluat

de pe [home-affairs.ec.europa.eu](https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/a4bd65f1-4987-4213-851c-df5b2d071d49_en?filename=Strategic%20Orientations%202024-2025_en.pdf&prefLang=bg): https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/a4bd65f1-4987-4213-851c-df5b2d071d49_en?filename=Strategic%20Orientations%202024-2025_en.pdf&prefLang=bg

49. Extremism, C. f. (2024). stopekstremisme.dk. Preluat de pe <https://stopekstremisme.dk/en/prevention/interventions>

50. Extremism, D. N. (2018). Knowledge Synthesis. Mapping of knowledge on extremism and prevention of extremism. National Center for Prevention of Extremism. Preluat de pe <https://stopekstremisme.dk/filer/videnssynthese-engelsk-version.pdf>

51. Feddes, A. R., Mann, L., & Doosje, B. (2015). Increasing self-esteem and empathy to prevent violent radicalization: A longitudinal quantitative evaluation of a resilience training focused on adolescents with a dual identity. *Journal of Applied Social Psychology*.

52. Flesner, K. K., Larsson, G., & Saljo, R. (2019). Jihadists and Refugees at the Theatre: Global Conflicts in Classroom Practices in Sweden. *Educational Sciences*, 80.

53. Francis, M., van Eck, A., & van Twist, D. (2015). Religious literacy, radicalization and extremism. În A. Dinham, & M. Francis, *Religious literacy in olicity and practice* (pg. 113-134). Bristol: Policy Press.

54. Gill, R., & Thompson, M. M. (2017). Trust and Information Sharing in Multinational-Multiagency Teams. În I. Goldenberg, J. Soeters, & W. H. Dean, *Information Sharing in Military Operations*. Springer International Publishing.

55. Goodking, J. R., Ross-Toledo, K., John, S., Hall, J. L., Ross, L., Freeland, J., . . . Lee, C. (2011). Rebuilding trust: a community, multiagency, state, and university partnership to improve behavioral health care for American Indian Youth, their families, and communities. *Journal of Community Psychology*, 452-477.

56. Grossman, M., Hadfield, K., Jefferies, P., Gerrard, V., & Ungar, M. (2020). Youth resilience to Violent Extremism: Development and Validation of the BRAVE Measure. *Terror. Politi- Violence*, 1-21.

57. Hales, A., & Williams, K. (2018). Marginalized individuals and extremism: the role of ostracism in openness to extreme groups: ostracism and extreme groups. *Journal of Social Issues*, 75-92.

58. Hardyns, W., Klima, N., & Pauwels, L. (2022). Evaluation and mentoring of the multi-agency approach to violent radicalisation. Antwerpen, Apeldoorn, Portland: Maklu Publishers.

59. Hardyns, W., Thys, J., Dorme, L., Klima, N., & Pauwels, L. (2020). MULTI-AGENCY WORKING to prevent violent radicalisation. EU EMMA Project. Preluat de pe https://emmascan.eu/media/E-versie_Evaluation_and_mentoring_of_the_multi-agency_approach_-_IDC_4.pdf

60. Harris, A., & Allen, T. (2011). Young people's views of multi-agency working. *British Educational Research Journal*, 405-419.

61. Haugstvedt, H. (2021). What can families really do? A scoping review of family directed services aimed at preventing violent extremism. *Journal of Family Therapy*, 408-421.

62. Hemmingsen, A. S. (2015). *An Introduction to THE DANISH APPROACH TO COUNTERING AND PREVENTING EXTREMISM AND RADICALIZATION*. Copenhagen: Danish Institute for International Studies (DIIS). Preluat de pe file:///C:/Users/user/Downloads/1617692_240904_144431.pdf

63. ICPT, I. (2015). *Preventing Radicalization: A systematic review*. International Centre for the Prevention of Crime.

64. Impact Europe. (2017). *Impact Europe PVE intervention database*. Preluat de pe impact.itti.com: <http://www.impact.itti.com.pl/index#/inspire/search>

65. Joyce, C. (2018). *Exploring teachers' beliefs, values and attitudes towards radicalisation, extremism and the implementation of anti-radicalisation strategies*. Preluat de pe University of Sheffield: <http://etheses.whiterose.ac.uk/id/eprint/21452>

66. Jugl, I., Lösel, F., Bender, D., & King, S. (2021). *Psychosocial Prevention Programs against Radicalization and Extremism: A Meta-Analysis of Outcome Evaluations*. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 37-46.

67. Kelman, S., Hong, S., & Turbitt, I. (2013). Are there managerial practices associated with the outcomes of an interagency service delivery collaboration? Evidence from British crime and disorder reduction partnerships. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 609-630.

68. Koehler, D. (2016). *Understanding deradicalization: methods, tools and programs for countering violent extremism*. London: Routledge.

69. Kolbe, A. R. (2019). Do home-based social work services increase the success of programming to prevent violent extremism: Evidence from a small-scale intervention in an urban East African population. *Clinical Research in Psychology*.

70. Kyriacou, C., Szczepek Reed, B. B., Said, F., & Davies, I. (2017). British Muslim university students' perceptions of Prevent and its impact on their sense of identity. *Education, Citizenship and Social Justice*, 97-110. Preluat de pe <https://doi.org/10.1177/1746197916688918>

71. Lahnait, F. (2021, september). *Combating radicalisation in France: from experimentation to professionalisation*. *Revista CIDOB d'Afers Internacional*(128), 105-125.

72. Lakhani, S. (2012). Preventing violent extremism: Perceptions of policy from grassroots and communitie. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 190-206. Preluat de pe <https://doi.org/10.1111/j.1468-2311.2011.00685.x>

73. Lenz, C., & Kjeoy, I. (2014). *Dembra evalueringsrapport 2013-2015*.

74. Lenz, C., & Nustad, P. (2014). *Fostering democratic preparedness to prevent group focused anmity in Norwegian schools*. *ANDRAGOŠKI GLASNIK*, 9-23.

75. Liht, J., & Savage, S. (2013). Preventing Violent Extremism through Value Complexity: Being Muslim Being British. *Journal of Strategic Security*, 44-66.

76. Lindekilde, L., & Parker, D. (2020). Preventing Extremism with Extremists: A Double-Edged Sword? An Analysis of the Impact of Using Former Extremists in Danish Schools. *Education Sciences*, 1-19.

77. Linkedilke, L. (2012). Neo-liberal Governing of "Radicals. *International Journal of Conflict and Violence*.

78. Uter, A., & Glock, B. (2017). Concepts against Islamist radicalization. Evaluation of a workshop initiative of the Kreuzberger Initiative gegen Antisemitismus. Berlin: Camino. Preluat de pe file:///C:/Users/flori/Downloads/konzepte_gegen_islamistische_radikalisierung_von_kreuzberger_initiative_gegen_antisemitismus_e.v%20(2).pdf

79. Macnair, L., & Frank, R. (2017). "Voices Against Extremism: A Case Study of a Community-Based CVE Counter-Narrative Campaign". *Journal for Deradicalization*, 147-174.

80. Macnair, L., & Frank, R. (2017). Voices Against Extremism: A case study of a community-based CVE counter-narrative campaign. *Journal for Deradicalization*, 147-174.

81. Maraj, A., Mahmut, D., & Ghosh, R. (2021). What role do French society and its education system play in promoting violent radicalization processes? *Journal for Deradicalization*, 238-283.

82. Marsden, S. V. (2017). Reintegrating extremists: Deradicalisation and desistance. *Palgrave Pivot*.

83. Martikainen, T. (2019). The founding of the Islamic council of Finland. În T. Martikainen, J. Mapril, & A. Hussain Khan, *Muslims at the margins of Europe. Finland, Greece, Ireland and Portugal* (pg. 27-44). Leiden: Brill.

84. Mattsson, C., & Säljö, R. (2018). Violent Extremism, National Security and Prevention. Institutional Discourses and their Implications for Schooling. *British Journal of Educational Studies*, 109-125.

85. Mazerolle, L., Cherney, A., Eggins, E., Hine, L., & Higginson, A. (2021). Multiagency programs with police as a partner for reducing radicalisation to violence. *Campbell Systematic Reviews*, 17.

86. Miller, J. (2013). "RESilience, Violent Extremism and Religious Education". *British Journal of Religious Education*, 188-200.

87. Murphy, D. (2008). Police-probation partnerships: Managing the risks and maximizing benefits. *Justice Policy Journal*, 1-26.

88. Niemi, P.-M., Benjamin, S., Kuusisto, A., & Gearon, L. (2018). How and Why Education Counters Ideological Extremism in Finland. *Religions*, 1-16.

89. Oxford Research. (2016). Slutevaluering af helhedsorienteret forebyggelse af ekstremisme. Danish Agency for International Recruitment.

90. Papp, S., Örell, R., Meredith, K., Papatheodorou, K., Tadjbakhsh, S., & Brecht, H. (2022). The role of civil society organisations in exit work.

Publications Office of the European Union. Preluat de pe https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/publications/role-civil-society-organisations-exit-work-may-2022_en

91. Parker, D., Lindekilde, L., & Gøtzsche-Astrup, O. (2020). Recognising and Responding to Radicalisation at the “Front-line”: Assessing the Capability of School Teachers to Recognise and Respond to Radicalisation. *British Educational Research Journal*, 634-653.

92. Petticrew, M., & Roberts, H. (2006). *Systematic Reviews in the Social Sciences: A Practical Guide*. Wiley-Blackwell.

93. Ponsot, A.-S., Autixier, C., & Madriaza, P. (2018). Factors facilitating the successful implementation of a prevention of violent radicalization intervention as identified by front-line practitioners. *Journal for Deradicalization*, 1-33. Preluat de pe https://www.researchgate.net/publication/328146506_FACTORS_FACILITATING_THE_SUCCESSFUL_IMPLEMENTATION_OF_A_PREVENTION_OF_VIOLENT_RADICALIZATION_INTERVENTION_AS_IDENTIFIED_BY_FRONT-LINE_PRACTITIONERS

94. Pratchett, L., Thorp, L., Wingfield, M., Lowndes, V., & Jabbar, R. (2010). *Preventing Support for Violent Extremism through Community Interventions: A Review of the Evidence*. Communities and Local Publications.

95. RAN, R. (2019). *Preventing Radicalisation to Terrorism and Violent Extremism. Approaches and Practices*. RAN.

96. Roex, I., & Vermeulen, F. (2019). Preemptive measures against radicalization and local partnerships in Antwerp. În N. Fadil, F. Ragazzi, & M. de Koning, *Radicalization in Belgium and The Netherlands: critical perspectives on violence and security* (pg. 131-146). London: I.B. TAURIS.

97. Ruyter, D. d., & Sieckelincx, S. (2023). Creating caring and just democratic schools to prevent violent extremism. *Educational Theory*, 73, 413-433. Preluat pe 2024, de pe file:///C:/Users/Admin/Desktop/IC%20doc/Articole%20analiza%20de%20specialitate/Articole%20educatie/Educational%20Theory%20-%202023%20-%20Ruyter%20-%20Creating%20Caring%20and%20Just%20Democratic%20Schools%20to%20Prevent%20Extremism.pdf

98. Sas, M., Ponnet, K., Reniers, G., & Hardyns, W. (2020). The Role of Education in the Prevention of Radicalization and Violent Extremism in Developing Countries. *Sustainability*, 1-12.

99. Schuurman, B., & Bakker, E. (2015). Reintegrating jihadist extremists: evaluating a Dutch initiative 2013-2014. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*.

100. Sesoft, D., Hansen, S. M., & Christensen, A. B. (2017). The police, social services, and psychiatry (PSP) cooperation as a platform for dealing with concerns of radicalization. *International Review of Psychiatry*, 350-354.

101. Sieckelincx, S., Sikkens, E., van San, M., Kotnis, S., & Winter, M. (2019). Transitional journeys into and out of extremism. A biographical approach. *Studies in Conflict & Terrorism*, 662-682.

102. Sikkens, E., van San, M., Sieckelinck, S., & de Winter, M. (2017). Parental influence on radicalization and deradicalization according to the lived experiences of former extremists and their families. *Journal for Deradicalization*, 12-35.

103. Sivenbring, J., & Andersson Malmros, R. (2021). Collaboration in Hybrid Spaces: The Case of Nordic Efforts to Counter Violent Extremism. *Journal for Deradicalization*, 54-91.

104. Solhjell, R., Sivenbring, J., Kangasniemi, M., Kallio, H., Christensen, W. T., Haugstved, H., & Gjelsvik, M. I. (2022). Experiencing trust in multiagency collaboration to prevent violent extremism: A Nordic qualitative study. *Journal for Deradicalization*, 164-191.

105. Stephens, W., Sieckelinck, S., & Boutellier, H. (2021). Preventing Violent Extremism: A Review of the Literature. *Studies in Conflict & Terrorism*, 346-361.

106. Stephens, W., Sieckelinck, S., & Boutellier, H. (2021). Preventing Violent Extremism: A Review of the Literature. *Studies in Conflict and Terrorism*, 346-361.

107. Subedi, D. (2017). "Early Warning and Response for Preventing Radicalization and Violent Extremism". *Peace Review*.

108. Taylor, L., & Soni, A. (2017). "Preventing Radicalisation: A Systematic Review of Literature Considering the Lived Experiences of the UK's Prevent Strategy in Educational Settings". *Pastoral Care in Education*, 241-252.

109. Thomas, P. (2016). Youth, terrorism and education: Britain's Prevent programme. *International Journal of Lifelong Education*.

110. Tierney, M. (2017). Using behavioral analysis to prevent violent extremism: Assessing the cases of Michael Zehaf-Bibeau and Aaron Driver. *Journal of Threat Assessment and Management*.

111. Tiilikainen, M., & Mankkinen, T. (2020). Prevention of Violent Radicalization and Extremism in Finland: The Role of Religious Literacy. In T. Sakaranaho, T. Aarrevaara, & J. Konttori, *The Challenge of Religious Literacy. The Case of Finland* (pg. 67-78). Springer.

112. van de Donk, M., Uhlmann, M., & Keijzer, F. (2020). Peer and self review manual for exit work. RAN Centre of Excellence.

113. van der Vet, I. (2020). The role of teachers in prevention of violent extremism and radicalisation in schools: the Belgian experience. *Institute for European Studies*.

114. Vandaele, B., Dorme, L., Pauwels, N., & Hardyns, W. (2022). Observing Multi-Agency Working: Participatory Observations in Belgian, Dutch and German Cities. In W. Hardyns, N. Klima, & L. Pauwels, *Evaluation and mentoring of the multi-agency approach to violent radicalisation* (pg. 51-67). Antwerpen | Apeldoorn | Portland: Maklu Publishers.

115. Vermeulen, F. (2014). Suspect Communities – Targeting Violent Extremism at the Local Level: Policies of Engagement in Amsterdam, Berlin, and London. *Terrorism and political violence*, 286-306.

116. Vermeulen, F., & Bovenkerk, F. (2012). However, community engagement comes with specific policy: local policies in western European cities. The Hague: Eleven International Publishers.

117. Visser, K., & Vermeulen, F. (2021). Preventing violent extremism in the Netherlands: overview of its broad approach. *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, 131-151.

118. Walkenhorst, D., Baaken, T., Ruf, M., Leaman, M., Handle, J., & Korn, J. (2020). Rehabilitation Manual –Rehabilitation of radicalised and terrorist offenders for first-line practitioners. RAN. Preluat de pe https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/radicalisation-awareness-network-ran/publications/rehabilitation-manual-rehabilitation-radicalised-and-terrorist-offenders-first-line-practitioners_en2

119. Walsh, M., & Gansewig, A. (2019). A former right-wing extremist in school-based prevention work: Research findings from Germany. *Journal for Deradicalization*, 1-42.

120. Walsh, M., & Gansewig, A. (2021). Long-Term Experience Means Professionalization - Or Does It? An indepth look on the Involvement of Former Extremists in German Prevention and Education. *Journal for Deradicalization*, 108-145.

121. Williams, M. J., Horgan, J. G., & Evans, W. P. (2016). The critical role of friends in networks for countering violent extremism: toward a theory of vicarious help-seeking. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*.

122. Winterbotham, E. (2020). How Effective Are Mentorship Interventions? Assessing the Evidence Base for Preventing and Countering Violent Extremism. London: Royal United Services Institute (RUSI). Preluat de pe file:///C:/Users/flori/Downloads/pcve_mentorship_final_web_version_241202_044753.pdf

123. Yayla, A. S. (2020). Preventing terrorist recruitment through early intervention by involving families. *Journal of Deradicalization*.

124. Younis, T., & Jadhav, S. (2019). Keeping our mouths shut: The fear and racialized selfcensorship of British healthcare professionals in PREVENT training. *Culture, Medicine and Psychiatry*, 404-424. Preluat de pe <https://doi.org/10.1007/s11013-019-09629-6>

Aceasta este al patrulea volum de proceedings al Conferinței Științifice Intelligence și Cultura de Securitate (ICS), care cuprinde lucrările prezentate în cadrul ediției din 2025 - ICS 2025, publicat de Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul” (ANIMV). ICS continuă să ofere studenților o platformă pentru dialog academic și pentru a împărtăși realizările lor științifice.

Ediția actuală își extinde participarea la un spectru mai larg de contributori, incluzând atât doctoranzi, cât și studenți din programele de master, cu un interes crescut pentru domenii precum intelligence, securitate națională, istorie și relații internaționale.

Organizarea conferinței a fost posibilă datorită eforturilor continue ale doctoranzilor și ale conducătorilor de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Intelligence și Securitate a ANIMV.

Anticipăm cu entuziasm noi discuții și schimburi de idei în viitoarea ediție a conferinței.

ISSN 2972-1350
ISSN-L 2971-8139